అప్పుల వెనకాని అంతర్యం

టి. శ్యామల

గోపాలంగారు హడావిడిగా వచ్చి "ఏమోయ్! విశ్వనాథం! నీవద్ద ఒక పదిరూపాయలుంటే యివ్వు. నేను తీసుకురాలేదు. రేపుదయాన యిస్తాను" అనడి గారు. గోపాలంగారు రైల్వే ఆఫీసులో హెడ్‌క్లర్కు. జీతం అంతాకలిపి అంటే కరువుభత్యము మొదలయిన వన్నీ కలిపి నాలుగొందలు పైచిలుకు వస్తుంది. మని షికి దాదాపు నలభై ఏండ్లు వుంటాయి. మనిషి ఎప్పుడూ చిరునవ్వుతో వుంటాడు. ఎదుటివారితో, తనక్రింది పనిచేసే గుమస్తాలతోసహా మనసునొప్పించ కుండా, ఎంతోమంచి మర్యాదగా మాట్లాడుతారు. నిండైన విగ్రహం. మనిషిని చూస్తేనే అతనియందు ఎవరికయినా గౌరవభావం ఏర్పడుతుంది. విగ్రహానికి తగినట్లు ఎప్పుడూ మడత చెరగని తెల్లని బట్టలనే వేస్తాయి. గోపాలంగారు బెజవాడ రైల్వే డివిజనల్ ఆఫీసుకు వచ్చి పట్టుమని పదినెలయినాకాపోయినా, అన్ని ఆఫీసులలోనూ చాలా మందికి అతిసన్నిహితుడైనారు. ఎవరు ఏకష్టాలు చెప్పుకోటానికివచ్చినా అతి ఓపికగ వినేవారు.

విశ్వనాథం బ్రహ్మచారి. సిగరెట్లు, వగయిరాల వంటి అలవాట్లేమీ లేనివాడు. ఉన్న డబ్బు కాస్త రూములో వదలిపెట్టరాక, జేబులోనే పెట్టుకుని వస్తూంటాడు ఆఫీసుకి. అంచేత ఎప్పుడు ఎవరికి డబ్బు కావలసివచ్చినా విశ్వనాథం వద్దకు పరుగెత్తు కుంటూ వస్తారు. కాబట్టే తన ఆఫీసులో అందరూ విశ్వనాథాన్ని 'షావుకారువిశ్వనాథం' అని పిలుస్తూం టారు. అలాపిలిచినప్పుడు విశ్వనాథం కోపం తెచ్చుకోక ఒకవిధమయిన సంతృప్తిని గూడ పొందేవాడు.

ఆరోజు అయిదవ తారీకే! అయినా గోపాలం గారు అడిగారు. అంటే అలా అడగటం విన్నవాళ్లెవరూ కూడ ఆశ్చర్యపడరు. విశ్వనాథం జేబులో నుండి పదిరూపాయల నోటు తీసియిస్తూ—

"చాలునాండీ! మరో పదియివ్వమంటారా"

"అబ్బే, అవసరముండదనుకుంటా! మావాడి రెండో వాడికి ఏవేవో మందులు రాసిచ్చాడు డాక్టరు. రెండు రోజులనుండి మరచిపోతున్నాను. ఇప్పుడే ఏదో రాసు కుంటూంటే గుర్తుకు వచ్చింది. వెంకటస్వామిని పంపించి యిప్పుడే తెప్పిద్దామని. లేకపోతే మరలా ఇల్లు చూశాకగాని గుర్తురాదు.

"మందులకయితే మరో పది తీసుకోండి. ఆపది చాలుతుందో, చాలదో"

"మరి రేపటివరకు నీకేమి యిబ్బంది కలుగదు కదా! రేపు ఇచ్చేస్తాను."

"రేపుగాకపోతే ఎల్లుండి ఇవ్వండి! ఇంతలో నాకేమి అవసరం లేదు".

"అయితే సరే! ఆపదికూడా యివ్వు!" అని విశ్వ నాథం వద్దనుండి ఆ రెండవ పది నోటుకూడ తీసు కున్నారు. హెడ్‌క్లర్కు గోపాలంగారు.

గోపాలం తన సీటులో కూర్చుంటూ "ఒరే! వెంకటస్వామీ!" అని కేకవేసి, వచ్చింతరువాత, "నువ్వు బజారుకెళ్లి యీ కాగితంలో వ్రాసివున్న మందులు పట్టుకురా! ఆ సుధామెడికల్ స్టోర్సుకు వెళ్ళు, అక్కడకాస్త చవకగా దొరుకుతాయి. అంటూ రెండు పదిరూపాయల నోట్లు వెంకటస్వామిచేతి కిచ్చారు. వాడు వెళ్ళటానికి నాలుగడుగులు వెయ్యగానే "వెంకటస్వామీ! నువ్వు వచ్చేసరికి ఆలశ్యమవుతుం దేమో! నాకొక సిగరెట్టుపెట్టె, కాఫీ, ఇచ్చివెళ్ళు" అని పురమాయించారు గోపాలంగారు.

సాయకాలం పిల్లవాడికి మందులు ఎలాగొనటమా అని ఆలోచిస్తున్న ఆయనకు తలపైనుండి ఎంతో బరువు దింపినట్లుంది.

* * *

"ఏం! సుజా! చినబాబుకు ఎలావుంది? డాక్టరు దగ్గరకు వెళ్ళివచ్చావా? యివిగో మొన్న ఆయన వ్రాసిచ్చిన మందులన్నీ తీసుకొచ్చాను." రెండోకొడుకు మురళీ ప్రక్కన దిగులుగా కూర్చున్న భార్య సుజాతను అడిగారు గోపాలంగారు.

"ఏమీ తగ్గలేదండీ! మధ్యాహ్నం రెండుగంటలకు జావత్రాగి పడుకున్నవాడు యిప్పటివరకు కన్ను తెరవలేదు. లేపుతే మూలుగుతున్నాడు గాని, మాట, పలుకు లేదు. ఉండండి కాఫీ తీసుకువస్తాను" అని వంటింటి వైపు వెళ్ళింది సుజాత. కొడుకు ఒంటి పైచెయ్యివేసి చూశాడు. జ్వరం పేలిపోతోంది. ఆఫీసు బట్టలు విడుద్దామనుకున్న వాడు ఆగిపోయి, భార్యరాకకై ఎదురు చూస్తూ, కొడుకు పడుకున్న మంచంపైనే కాళ్లవైపున కూర్చుని కొడుకువైపు దిగులుగా చూస్తున్నాడు. ఇంతలో కాఫీ తీసుకు వస్తున్న భార్య నుద్దేశించి, "సుజా! పోనీ డాక్టరు వద్దకు తీసికొని వెళ్ళిరాక పోయావా!" అని అడిగాడు.

"వెళ్దామనే అనుకున్నాను. కాని మొన్న వ్రాసి యిచ్చిన మందులు వాడారా" అంటే ఏం చెప్పాలా అనుకొని వెళ్ళలేదు. పైగా ఆయన బిల్లొకటి యివ్వాలిగదా!" తలవంచుకునే తనేదో నేరం చేసినట్లు చెప్పింది పాపం సుజాత.

"పిచ్చి సుజాతా! అందుకొరకని పిల్లవాణ్ణి చంపు కుంటామా! అయినా ఆయన బిల్లు ఒకరోజు అటు, ఇటుగా ఎప్పటికప్పుడు యిస్తూనే వున్నాంగా! ఏం! ఆయన బిల్లు గురించి అడిగాడా!"

"పాపం ఆయన క్షౌరము అడగలేదండీ! నేనే పంపేసాను."

"సరేం భయంలేదు. నువ్విప్పుడు వాణ్ణి తీసుకుని వెళ్ళిరా! యీ మందును గూడా చూపించి ఎలా వాడాలో కనుక్కో. వచ్చేటప్పుడు ఆయన బిల్లు గూడా ఎంతయిందో కనుక్కో."

సుజాత సరేనని తలూపి పిల్లవాణ్ణి తీసుకో బోయింది. "ఇదిగో యీ రూపాయి తీసుకొని రిక్షామీద వెళ్ళిరండి. ఉండు రిక్షా పిలుస్తాను." అంటూ వీధి గుమ్మంవైపు బయలుదేరారు గోపాలంగారు.

"నేను బాబును తీసుకుని వెళ్ళగలను లెండి. యిప్పుడు రూపాయి దండుగెందుకు?" గోపాలంగారది విని చిరునవ్వునవ్వుతూ రిక్షా కొరకెళ్ళారు.

ఉదయాన్నే లేచి, గోపాలంగారు ఆనాటి పేపరు చదువుతూ కాఫీ త్రాగుతున్నారు. పాలవాడువచ్చి ఒక ప్రక్కగా నిలబడ్డాడు.

"ఏమోయ్ గోపన్నా! నీపాల డబ్బులా! ఎంత యిందేమిటి!"

"అమ్మగారు ప్రొద్దున్నే లెఖ్ఖచూశారండీ! నలభై మూడు రూపాయల అరవై రెండు పైసలైందండీ!"

"అలాగా! ఇప్పుడు చిల్లరలేదుగాని, సాయంత్రం వచ్చి తీసికెళ్ళు."

"మా పెద్దమ్మాయిని రేపు అత్తగారింటికి పంపుతున్నానండి. మొత్తం ఏభై యిస్తేగాని ఎంతో వుపకారముంటుంది. ముందునెలకు పట్టుకుందురుగాని"

"అలాగే తీసికెళ్ళవోయ్! దాన్లో ఏముంది."

"సందేళ వస్తానండి" అంటూ గోపన్న వెళ్ళిపోయాడు.

"నాకు ఆఫీసులో పని ఎక్కువగా వుంది. కొంచెం ఆలశ్యం కావచ్చు. దానిచేతికిస్తాను ప్రొద్దున్నే పాలు కొచ్చినప్పుడు తీసికొని వెళ్ళు."

"అట్టాగేనండి."

గోపాలంగారు పాలడబ్బు సాయంకాలం ఇస్తానని గోపన్నకు హామీ యిచ్చారు. అప్పటికి డబ్బు ఎలా వస్తుందో ఆయనకే తెలీదు. ఒక్కక్షణం బాధపడ్డారు కాని వెంటనే తమాయించుకో గలిగారు.

"అదేమిటండీ! యీనెల పాలడబ్బు వచ్చేనెల ఇస్తానని చెప్తున్నారుగా! మరి యింకో ఏడెనిమిది ఎక్కువే యిస్తానన్నా రేమిటి?"

"అవును! సుజా! పాపం గోపన్న కూతుర్ని అత్తవారింటికి పంపుతున్నాట్ట. అలాంటప్పుడు మనం ఎలా కాదనగలం. పోతే నేనే ఎక్కడో అక్కడ తెచ్చి ఇచ్చేస్తాను."

"మీరూ! మీధైర్యమేమిటోగాని నాకర్థంకాదు. ఎవరెంత అడిగినా మొహమాటపడి సరేనంటారు."

"సుజా! మనము ఇతరులవద్ద నుండి సహాయము పొందుతున్నప్పుడు మనమూ యితరులకు సహాయము చెయ్యాలి. మనకిచ్చే వాళ్ళుకూడ నీలాగ అనుకుంటే మనమేమయిపోతాం చెప్పు?"

సుజాతకు ఏం సమాధానం చెప్పాలో తోచక లోపలికి వెళ్ళిపోయింది.

* * *

అది లంచ్ టైము గోపాలంగారు ప్యూను వెంకటస్వామి తెచ్చిన టిఫిను, కాఫీ, పూర్తిచేసి, సిగరెట్టు వెలిగించుకుని—

"వెంకటస్వామీ! నాకొక చిన్నపని చేసిపెట్టాలిరా!"

"ఏమిటిసార్!"

"ట్రాఫిక్ బ్రాంచీలో వెంకటరత్నంగారున్నారు తెలుసుగా! ఆయనకో చీటి ఇచ్చిరావాలి."

"ఆయనకాడగూడ ఫోనువుందిసార్."

"ఫోనులో మాట్లాడితే బాగుండదుగాని. నువ్వెళ్ళిరా! యిదిగో చీటి. ఆయన చేతికే ఇవ్వు."

"అలాగేసార్."

చీటియితే యిచ్చిపంపారుగానీ, ఆయన ఏమను కుంటాడో, గతాలున లేదంటే ఎంత బాధపడ వలసి వస్తుందో అనుకుంటూ ఆయనకు తెలియ కుండానే మనస్సులోనే భగవత్ప్రార్థన చేయసాగారు గోపాలంగారు.

ఇంతలో బల్లపైనున్న యింటర్నల్ ఫోన్ గణగణ మ్రోగింది.

"గోపాల్ హియర్"

"గుడ్ ఆఫ్టర్నూన్! సార్! కులాసా!"

"భగవంతుని దయవలన కులాసాగానే వున్నాను. మీ చీటీ చూశాను. యీమాత్రం దానికి ఫోను చేస్తే చాలదుటండీ. లేపిస్తే వీలవుతుందా! యిప్పుడే కావాలా?"

"మీకిబ్బందిలేకపోతే యీపూట ఇస్తే నయం."

"సరే ప్రస్తుతం నావద్ద అరవై మాత్రం వున్నాయి మిగతాదానికి చెక్కు పంపిస్తాను సరేనా!"

"చాలా థాంక్సండీ!"

"అబ్బ థాంక్సు కేముందండీ యిందులో! ఈమధ్య బొత్తిగా క్లబ్బుకు రావడం లేదేం మీరు?"

"ఇంట్లో పిల్లలకు సుస్తీగా వుంటున్నది.. మీ పైకం వచ్చే ఫస్టుకు పంపిస్తాను."

"డోన్టువర్రీ! మీ ఇష్టమొచ్చినప్పుడు పంపండి."

అటువైపున ఫోను పెట్టబడిందని గ్రహించి, తను గూడ ఫోను పెట్టేసి—

"హమ్మయ్య యీ పూటకు గండం గడచింది. ఈ అరవైలోను పాలవాడికి ఏభై యిచ్చేస్తాను. రేపటి నలభైలో ఆ హోటలు వాడికి పద్దెనిమిదిగా పోలివ్వాలి. అదీ, పాపం నిన్న విశ్వనాథం వద్ద తీసికొన్న ఇరవై యిచ్చేస్తే సరిపోతుంది." అని మనస్సులోనే లెక్కలు వేసుకున్నారు గోపాలంగారు.

"యీ కవరు మీ కియ్యమన్నారు సార్ వెంకటరత్నంగారు" అంటూ నవ్వుతూ డబ్బు, చెక్కు వున్న కవరు అందించాడు వెంకటస్వామి. కవరు జేబులో పెట్టుకుని, ఒక అర్ధరూపాయి తీసి "వెంకటస్వామీ! యీ డబ్బులతో నీ పిల్లలకు మిఠాయి కొనుక్కెళ్ళు యీపూట." అని అర్ధరూపాయి అందించారు గోపాలంగారు.

వెంకటస్వామి మొహమాటంగా "వద్దులెండి సార్! మొన్ననేగా రూపాయి ఇచ్చారు."

"అలాకాదురా! నిన్ను ఎక్కడికి పంపినా పని సవ్యంగా జరుగుతుంది ఫర్వాలేదు తీసుకో."

అలాపని చేసుకొచ్చినప్పుడంతా కొద్దోగొప్పో యిస్తూంటారు కనుకనే గోపాలంగారు ఏ పని చెప్పినా విసుక్కోకుండా చేస్తాడు వెంకటస్వామి.

అయిదు అయ్యేసరికి అందరూ ఆఫీసు వదలి వెళ్ళే ప్రయత్నం చేస్తున్నారు. అలవాటు ప్రకారం కలిసి వెళ్ళేందుకు దగ్గర యిండ్లవాళ్ళయిన మరో యిద్దరు గోపాలంగారి వద్దకు వచ్చి కూర్చుంటూ—

"ఏం! గోపాలంగారూ! ఇవ్వాళ ఓవర్ టైం చేద్దామనుకుంటున్నారా! అయిదయినా ఇంకా టేబిల్ రెండా ఫైల్సు వున్నాయి!"

"అబ్బే లేదండీ! యిప్పుడే డి. యస్. వద్ద నుండి ఫైల్సు వస్తే చూస్తున్నాను. ఒక్కరెండు నిముషా లుంటే నేనూ వస్తున్నాను." అంటూ టేబిల్ సర్దుకుని ముగ్గురూ బయల్దేరారు.

గోపాలంగారితో వున్న యిద్దరూ మురళీ కేఫ్ లోకి దారితీశారు. ఆ హోటల్లోనే గోపాలంగారికి ఖాతా వుంది. ఆ హోటలు ప్రొప్రయిటరు వీళ్ళ ఎదుట డబ్బు అడిగి తన పరువు తీస్తాడేమోనని తనే'

"ఏం! చౌదరిగారు నా ఎకౌంటు ఎంత యిందో చెబ్దురూ. రేపు పంపిస్తాను." అని అడిగాడు ముందుగానే.

ప్రొప్రయిటరు కృష్ణయ్య చౌదరి ముఖం విప్పారింది. ఆరో తారీఖయినా యింకా డబ్బు యివ్వ లేదనే బాధ ఒక ప్రక్క, అడుగుతే ఏమనుకుంటాడో ననే బాధ యింకో ప్రక్కన అతన్ని వేధిస్తున్నాయి. ముగ్గురూ కాఫీలు త్రాగి, మెల్లగా నడక సాగించారు యింటి వైపు. ముగ్గురూ ఒక ఆఫీసు వాళ్ళయితే కబుర్లకు కొదవేముంది. ఆఫీసర్లను గురించో, ఏ కేసులో ఏవిధమైన తప్పులున్నాయో, వాటిని తామెలా సరిదిద్దుకోగలిగారో లాంటి మాటలే.

గోపాలంగారు యిల్లు చేరుకునేసరికి ఆరుదాటింది. సుజాత అప్పుడే పిల్లవాణ్ణి డాక్టరు వద్దకు తీసుకొని వెళ్ళి వచ్చినట్టుంది.

"సుజా! చినబాబుకు ఎలా వుంది! డాక్టరు ఏమన్నాడు?"

"మరో నాలుగురోజుల వరకూ అన్నం పెట్ట కూడదుట. అడిగినప్పుడల్లా హార్లిక్స్ యివ్వమన్నారు. మరికొన్ని మందులు వ్రాసి యిచ్చారు. వెంటనే కొని వాడటం ప్రారంభించమన్నారు. ఈ నాలుగు రోజులు ప్రతిరోజూ అబ్బాయిని ఆస్పత్రికి తీసుక రమ్మన్నారు." అని డాక్టరు వ్రాసి యిచ్చిన మందుల చీటిని భర్తకు అందించింది సుజాత.

"యింతకూ ఏం జబ్బని చెప్పారు! డాక్టరు."

"జబ్బేమిటో పేరు చెప్పలేదుగాని, భయపడ వలసిన అవసరంలేదని మాత్రం అన్నారు."

"ఆయన బిల్లు ఎంతయిందో కనుక్కున్నావా" గోపాలం గారడిగారు.

"పన్నెండు రూపాయలయిందని కాంపౌండరు చెప్పాడు. రెండుమూడు రోజులలో తీసుకొచ్చి ఇస్తా నని చెప్పివచ్చాను."

"అలాగే! ఏదో ఒకటి చూసి ఇద్దాములే. బాబుకు హార్లిక్స్, మందులు తీసుకొస్తాను." అంటూ, బయలుదేరబోయారు.

"అదేమిటండీ! ఆఫీసు నుంచి వచ్చినవారు వచ్చి నట్టే వెళ్ళిపోతున్నారు. కాళ్ళుచేతులు కడుక్కొని రండి! కాఫీ యిస్తాను."

గోపాలంగారు భార్య వైపు ప్రేమపూర్వకంగా చూశారు. ఆ చూపులకు తట్టుకోలేక సుజాత సిగ్గుతో తలవంచుకుంది. పాపం తన కోసం నేను ఏదీ ప్రత్యేకంగా చేయకపోయినా, నేనంటే ఎంత ప్రేమ! ఏ యిబ్బంది వచ్చినా తనను పల్లెత్తు మాట అని ఎరుగదు. ఛ! త్వరలో ఏదో విధంగా ఈ బాకీలన్నీ తీర్చేసి వచ్చే జీతంతో సుఖంగా గడుపుకోవాలి. నేను ఇహనుంచి అనవసరపు ఖర్చులేమి చెయ్యగూడదు." అని తనలో తను అనుకుని, కాళ్ళుచేతులు కడుక్కొని వచ్చి, భార్య అందించిన కాఫీ త్రాగారు గోపాలంగారు.

"ఏమిటి! అంత దీర్ఘంగా ఆలోచిస్తున్నారు.

అబ్బాయి మందులకు డబ్బు గురించా! యీ పూటకు డాక్టరుగారిచ్చిన మందులున్నాయి. రేపు తీసుకు రావచ్చులెండి." సుజాత మనస్సు విలవిల్లాడిపోయింది. ఉదయం నుండి సాయంత్రం వరకు ఆఫీసులో చాకిరీ చేసుకుని వచ్చి, విశ్రాంతి లేకుండా వెంటనే బయల్దేరుతున్న భర్తను చూసి తనలో "పాపం ఎంత సహనముందాయన. నేటికి తనకు డబ్బు కరువైందేగాని, నిజంగా తను చాలా అదృష్టవంతురాలే. దేవుడు లాంటి భర్త దొరికినందుకు."

"ఫరవాలేదు! ఇప్పుడే వస్తానుగా. అడగటమే మర్చిపోయాను. ఇంట్లోకి ఏమైనా సరుకులు కావాలా?"

"వీలవుతే కాఫీ పొడి మాత్రం తీసుకురండి. తర్వాత మిగతావి తెచ్చుకోవచ్చును."

"అలాగే" అని గోపాలంగారు వెళ్ళిపోయారు.

సుజాతకు ఎన్నో ఆలోచనలు రాసాగినయ్. "పాపం ఆయన గూడా దుబారా ఏమి చెయ్యరే! కాని వచ్చే నాలుగొందలూ ఏమైపోతాయో తెలియదు. ఏ నెల కానెల అక్కడిది ఇక్కడ, ఇక్కడిది అక్కడకు మారుస్తూంటేనేగాని నెలగడవదు. మరి తను కంటె తక్కువ జీతం తెచ్చుకునే వాళ్ళు ఎలా గడుపుకుంటున్నారో గదా!" అనుకుంటూ ఆలోచించసాగింది.

* * *

"నమస్తే! కపూర్‌చంద్ సేట్."

"నమస్తే! గోపాల్ సాబ్! ఎక్కడా కనిపించటం లేదు. ఏమిటి విశేషాలు."

"నాకు కొంచెం పని వుండి వచ్చాను." అని మార్వాడీకి తనయందు ఎంత అభిమానమున్నదో చూద్దామని ఆగారు గోపాలంగారు.

"చెప్పండి! ఫికర్ నక్కో"

"నాకు కొంత డబ్బు కావాలి."

"ఎంత."

"రెండు వందలు కావాలి. ప్రతినెల మీ వడ్డీ ఇచ్చి, అసలులో పాతికకు తక్కువ గాకుండ ఇస్తాను. అంతేకాని అంతా ఒక్కసారి మాత్రం ఇవ్వను."

"అలాగే కానివ్వండి. కాని నెలవడ్డీ ముందుగానే యిరవయ్యి తీసుకుని, మిగతాది ఇస్తాను. వడ్డీ మాత్రం ప్రతినెలా కరెక్టుగా ఇస్తే, అసల్ ఎప్పుడైనా యివ్వండి. ఫర్వాలేదు."

గోపాలంగారికి వడ్డీకి పైకం తీసుకోక తప్పలేదు. ఒక ప్రక్క చిన్నవాడికి మందులు కావాలి. మరో ప్రక్క ఇంట్లోకి సరుకులు లేవని సుజాత చెప్పకపోయినా తనకు తెలుసు. యివిగాక చిల్లర బాకీలు, డాక్టరు ఫీజు, అన్నీ ఒకవంద దాకా వున్నాయి. ఎలాగో నెలంతా గడవాలి. అందుచేత విపరీతంగా నష్టపోతున్నానని తెలిసి గూడా గోపాలంగారు అప్పు తీసుకున్నారు.

చిన్నబాబు మందులకే ముప్పయ్ రూపాయల వరకు ఖర్చు అయ్యాయి. వస్తూ వస్తూ భార్య సుజాతకు మల్లెపూలు, పెద్దబాబుకు జిలేబీలు, తీసుకుని ఇల్లు చేరేసరికి ఎనిమిది గంటలు దాటింది. మార్వాడి వద్ద డబ్బు తీసుకున్న కొద్దిక్షణాలు గోపాలంగారికి విచారం కలిగింది. కాని వెంటనే తేరుకుని మామూలు మనిషి అయ్యారు.

సుజాత భర్తకు, పెద్దకొడుకు మోహన్‌కు వడ్డించింది. మోహన్ చలాకీగా వుంటాడు.

అప్పులలోని ఆంతర్యం

హైస్కూలులో 6వ ఫారము చదువుతున్నాడు, భోజనం మధ్యలో,

"నాన్నా! నాన్నా! మా స్కూలు వాళ్ళంతా దసరా సెలవులకు హంపీ ఎక్స్‌కర్షన్‌కు వెళ్తున్నారట. వచ్చే వాళ్ళందరూ రేపటి లోపల డబ్బు యిచ్చెయ్యాలట."

"ఎన్ని రోజులురా మీ యాత్ర."

"వారంరోజులుట. భోజనం, కాఫీలు, అన్నీ వాళ్లే పెడ్తారుట."

తను ఎక్స్‌కర్షన్ సంగతి ఎత్తినపుడు తండ్రి ఏమంటాడో అని కొంత భయపడ్డాడుకాని, తండ్రి ఏమీ అనకపోగా ఎక్స్‌కర్షన్ గురించి ప్రశ్నించేసరికి వాడి ఉత్సాహానికి అంతే లేకపోయింది.

"యింతకూ ఎంత కట్టాలట" అడిగింది సుజాత. డబ్బు విషయం ఎత్తేసరికి ఆవిడకు ఎక్కడలేని దిగులు పట్టుకుంది.

"పెద్ద వాళ్ళందరకూ అన్నానికీ, అన్నింటికీ కలిపి 20 రూపాయలట. మేము చిన్నపిల్లలం కనుక పదిరూపాయలట. నాన్నా మరినేను,వెళ్ళొద్దా" అని మారాం మొదలుపెట్టాడు.

తల్లి అందుకుని "ఎప్పుడూ ఒంటరిగా వుండలేదు గదురా. వారంరోజులెలా వుంటావు! ఆ పది రూపాయలూ పెట్టి లాగు చొక్కా కుట్టించుకుందుగానిలే." అన్నది సుజాత.

"పోవే! అమ్మా! ఏదడిగినా నువ్వు ఇల్లాగే అంటావు! ఎన్నాళ్ళుపోయినా నేనుచిన్నపిల్లవాణ్నేనా" అని బుంగమూతి పెట్టుకుని, తండ్రి వైపు ప్రతిమాలుతున్నట్టు చూశాడు.

"ఒరేయ్ యిప్పుడే కదురా నువ్వన్నది. మేమందరం చిన్నపిల్లలం అని. ఇంతలోకే ఎలా పెద్దవాడవయ్యావురా."

"అదికాదు నాన్నా! ఒంటరిగా వుండలేనంత చిన్నపిల్లవాణ్ణి కాదుగా! అమ్మ ప్రతిదానికి అలాగే అంటుంది." అని గోపాలంగారి పెద్దకొడుకు తల్లి మీద ఫిర్యాదు చేశాడు.

గోపాలంగారు, భార్య సుజాత నవ్వుకున్నారు.

"అలాగే వెళ్దువుగానిలే. రేప్పొద్దున్నే అడుగు డబ్బిస్తాను." అని అన్న తండ్రి మాటలకు పిల్లవాడి ముఖం వికసించింది. వాడి సంతోషాన్ని చూసేసరికి దంపతు లిద్దరికి సంతోషం కలిగిందిగాని, సుజాతకు మాత్రం లోలోపల బాధగానే వుంది. అసలే డబ్బుకి యిబ్బందిగా వున్నది, ఇప్పుడిదొక అనవసరపు ఖర్చు అని. కాని పైకి ఏమీ అనలేక పోయింది.

* * *

గోపాలంగారు భోజనం పూర్తి అయిన తరువాత తమలపాకులు వేసుకుని, చిన్నకొడుకు వద్దకు వెళ్ళి చూశారు. వాడు ప్రశాంతంగా నిద్రపోతున్నాడు. పొట్ట మీద చెయ్యి పెట్టి చూశారు. వాడి వొళ్ళు బాగా వేడిగా వుంది. క్రమేణా తగ్గుతుంది అని సరిపుచ్చుకున్నారు గోపాలంగారు. ఒక వైపున అత్యవసరమైన వాటికి డబ్బు దొరికింది, రెండవ ప్రక్కన కొడుకుకు జ్వరము పూర్తిగా నయముగాక పోయినప్పటికిని ఆందోళన కరంగా లేదుగదాని తేలిక మనస్సుతో వరండాలోని వాలుకుర్చీలో కూర్చుని పేపరు చదువుతున్నారు.

సుజాత గూడ భోజనం చేసి, పని పూర్తి చేసుకుని, వంటింటి నుండి బయట పడేసరికి, దాదాపు పది కావచ్చింది. ఆమె కూడ వచ్చి, భర్త ప్రక్కనున్న కుర్చీలో కూర్చున్నది. గోపాలంగారు భార్య వచ్చింది కదాని పేపరు మడిచి, ప్రక్కనపెట్టి, భార్య వైపు చూశారు.

"ఏమండీ! మళ్ళీ డబ్బు ఎక్కడయినా అప్పు తెచ్చారా" అని అడిగింది.

"లేదులే! పదిరోజుల క్రిందట మనదొడ్లో రూపాయల చెట్టు నాటాను. దానినుంచె కోసుకొచ్చాను" అన్నారు గోపాలంగారు.

"నేను ఏది మాట్లాడినా మీకు వేళాకోళంగానే వుంటుంది. యివన్నీ ఎలా తీర్చుదామని మీ ఉద్దేశ్యం" అని భయం వెలిబుచ్చింది.

"ఎలా తీర్చేదేముంది. వచ్చే జీతంలోనే తీరుద్దాము. అయినా నీ కెందుకీ బెంగ. నీకెన్నోసార్లు చెప్పాను. వీటిని గురించి ఆలోచించవద్దని. ఆ పడే బాధలేవో నేనేపడతాను కదా!"

"మీరు బాధపడుతూంటే నేనెలా నిశ్చింతగా వుంటానండీ. నెలకు నాలుగొందలు వస్తున్నా అదేమి ఖర్మమోగాని, మనకెప్పుడూ ప్రతిదానికీ వెతుక్కోవటమే అవుతుంది." అని నిట్టూర్పు విడిచింది.

గోపాలంగారికి భార్య ప్రవర్తన కొంత విసుగు కలిగించింది. "అదేమిటి! సుజా! నేను నా కొరకు ఏమైనా అప్పులు చేస్తున్నానా? నెలంతా ఎక్కడ యిబ్బంది పడతావోనని గదా నేను తీసుకురావటం. మీకు కావలసినవన్నీ ఏదో విధంగా యిస్తున్నా. మీరెవ్వరూ తృప్తిపడటం లేదంటే అది నా దురదృష్టమే అనుకోవాలి." అన్నారు.

"మిమ్మల్ని నేనేమీ అనలేదండీ! వున్న పరిస్థితులు చెప్పానుగాని, మీరు నాకేదయినా తక్కువ చేశారని అన్నానా?" అని సంజాయిషీ చెప్పుకుంది.

గోపాలంగారు వచ్చిన విసుగును అణచుకొని ప్రశాంతంగా అన్నారు. "మనేం చేస్తాం చెప్పు. ప్రతి ఖర్చు అవసరమైనదే! ఏది లేకపోయినా జరుగదయ్యె. అయినా మనమెవ్వరికీ తిరిగి ఇవ్వకుండా పోవటం లేదుగా".

"ఇప్పుడెందుకండీ! పెద్దవాణ్ణి ఆ ఎక్స్‌కర్షన్‌కు పంపటం. పదిరూపాయలు కట్టాలి. పోయేటప్పుడు మరో అయిదయినా చేతి ఖర్చులకు యివ్వాలి. ఏదో చెప్పి వాణ్ణి మరిపించితే పోయెగా."

"పోనీలే సుజా! పిల్లల సరదాలు యీ వయస్సులోనే వుంటాయిగాని మన యీడు వచ్చినప్పుడు వుంటాయా? బాధ్యత తెలియని సంతోషపు రోజులు యివేగదా వాళ్ళకు. అయినా నెలకు యిన్నివందలు ఖర్చు పెడుతూ వాడికిచ్చే పదిహేను రూపాయలతో మనకయ్యే ఆదా ఏముంది."

"ఏమో! బాబూ! మీ ధైర్యం!" అని నవ్వి వూరుకుంది. సుజాత మరునాడు గోపాలంగారు ఆఫీసుకు వెళ్తూ ఒక్క అయిదు రూపాయలు మినహాయించి రాత్రి మార్వాడి వద్ద వడ్డీకి తీసుకొచ్చిన రెండువందల రూపాయలు, వెంకటరత్నం గారిచ్చిన అరవై రూపాయలున్నూ, సరుకులు కొనగా మిగిలిన పైకమంతా సుజాత కిచ్చి, "నా దగ్గరున్న డబ్బంతా

యిసే. దీనితో యివ్వవలసిన బాకీలన్నీ యిచ్చేసి, యింటికి కావలసినవన్నీ తెప్పించుకో." అన్నారు.

"అయితే పెద్దబాబుకు పదిరూపాయలు యిచ్చి పంపమంటారా?"

"ఆ! ఇచ్చేసెయ్!" అని చెప్పారు.

గోపాలంగారు ఆఫీసుకు వెళ్ళారు. పన్నెండు గంటల వరకు ఆఫీసు పనితో మునిగిపోయారు. అప్పుడు గుర్తుకు వచ్చి వెంకటస్వామిని పిలిచి "యీ చెక్కు తీసికెళ్ళి మార్చుకురా" అని క్రితం రోజు వెంకటరత్నంగారిచ్చిన నలభైరూపాయల చెక్కును యిచ్చి పంపారు.

గోపాలంగారు ఎప్పుడు తీరుబడిగా వుంటారా అని చూస్తున్నట్లు, ఆయన కుర్చీలో వెనకకు వాలి కూర్చున్న వెంటనే తన క్రింద ఎల్. డి. సి.గా పని చేసే కృష్ణమూర్తి చేతితో ఒక ఎర్ర కాగితం పట్టుకుని వచ్చి,

"సార్! సార్! మీకోసమే చూస్తున్నాను.. మా చెల్లెలుకు సీరియస్‌గా వుందిట యిప్పుడే టెలిగ్రామ్ వచ్చింది. మధ్యాహ్నం బండికి వెళ్తాను. ఒకవారం రోజులు సెలవు కావాలి సార్" అని అడిగాడు.

"సెలవు సంగతి సరేకాని! పిల్లకు ఏమిటి జబ్బు'

"ఏమో సార్! నాలుగురోజుల క్రిందట వచ్చిన వుత్తరంలో కూడా జబ్బు విషయమేమీ లేదండి. అందుకనే భయమేస్తోందండి.'

"ఎన్నేళ్ళుంటాయి."

"పదిహేనేళ్ళుండి. మా వూళ్ళోనే స్కూలు ఫైనల్ చదువుతోందండి."

"సరే! వెళ్ళిరా నీకు బండి ఎన్నిగంటలకు?'

"రెండుగంటల కండి."

"రేపటి నుండి లీవు పెట్టి, యీ పూటకు పర్మిషన్‌కు రాసిచ్చెయ్."

"చాలా థాంక్సండి." అని చెప్పి కృష్ణమూర్తి వెనుదిరిగి వెళ్తున్నాడు.

"కృష్ణమూర్తీ" అని కేకేశారు గోపాలంగారు.

"ఏమిటి సార్!

"మరి నీ దగ్గర కావలసిన డబ్బున్నదా! లేకపోతే ఏమయినా కావాలా?"

"ఫరవాలేదులెండి. ఏదో కొద్దిగా వుంది."

"కావలసి వస్తే సందేహించకు. చెప్పెయ్"

"ప్రస్తుతం నా వద్ద ముప్పయ్ వున్నయ్ సార్! మీకు యిబ్బంది లేకపోతే మరో యిరవై వుంటే యివ్వండి సార్! మళ్ళీ ఫస్టుకిచ్చేస్తాను."

"అలాగేలే! వెంకటస్వామిని బ్యాంకుకి పంపించాను. వాడు వచ్చిన వెంటనే తీసుకుని వెళ్ళు."

ఆనాటి సాయంకాలం నాలుగుగంటలకు ట్రాఫిక్ బ్రాంచి హెడ్‌క్లర్కు అయిన వెంకటరత్నంగారు గోపాలంగారి దగ్గరకు వచ్చారు.

"రండి! రండి! వెంకటరత్నంగారూ దారి తప్ప లేదు గదా!" సాదరంగా ఆహ్వానించి, వెంకటస్వామిని పిలచి, రెండు కాఫీలు తెమ్మని పురమాయించారు గోపాలంగారు.

"దారి తప్పటం ఏంలేదు. మీ పిల్లవాడికి సుస్తీగా వుందన్నారు గదూ ఎల్లా వుందో కనుక్కు వెళ్దామని వచ్చాను."

"మీ దయవలన యిప్పుడు కొంచెం కులాసా గాసె …ంవండి."

"ఏ డాక్టరు వద్దండీ మీరు మందిప్పించింది?"

"మెయిన్ రోడ్డులో డిస్పెన్సరీ వుంది. డాక్టరు కృష్ణయ్యగారని."

"ఓహో! కృష్ణయ్యగారా! ఆయన హస్తవాసి మంచిదని కూడా అనుకుంటూ వుంటారు. దేవుని దయవలన నయమవుతే అదే పదివేలు." అన్నారు. ఆప్యాయత వుట్టిపడేలా వెంకటరత్నంగారు.

వెంకటస్వామి కాఫీలు తీసికొని రావటం, యిద్దరూ త్రాగటం పూర్తి అయిన తరువాత, వెంకటరత్నంగారు వెళ్ళే ప్రయత్నంతో లేస్తూ "వెళ్ళొస్తానండి. నేనేదైనా చెయ్యగలిగింది వుంటే నాకు ఫోన్ చెయ్యండి" అన్నారు. మర్యాదగా ఆయనను సాగనంపేందుకు గోపాలంగారు లేచి తలుపు వరకు వెళ్ళారు, వెంకటరత్నంగారు వెనుదిరిగి.

"మరో చిన్నపనుండి గూడ వచ్చాను. మా బావమరిది వెంకటేశ్వర్లు మీకు తెలుసుననుకుంటాను. యిక్కడే ట్రాఫిక్ ఇన్స్‌పెక్టరుగా పని చేస్తున్నాడు." అని అంతటితో ఆపాడు.

"పెద్ద పరిచయం లేదుగాని, ఒకటిరెండు సార్లు నా వద్దకు వచ్చారాయన."

"ఇంకో రెణ్ణెల్లలో యిక్కడే చీఫ్ ట్రాఫిక్ ఇన్స్‌పెక్టర్సు పోస్టు ఖాళీ అవుతుంది. ఇప్పుడున్న జార్జిగారు రిటైరవుతున్నారట. మావాడు సీనియర్‌మోస్టు అయినా వాడికి పనిష్మెంటు యింకా మూడునెలల పాటు వుంది మీకు తెలియందేముంది! పనిష్మెంటు పీరియడు ప్రమోషనుకు పనికి రాదాయెను. ఏదో విధంగా చూసి ఆ పనిష్మెంటును తీసేసే ఏర్పాటు చెయ్యాలి. అది మీచేతులలోనే వుంది. అయితే వస్తానండి. అప్పుడప్పుడు క్లబ్బుకు వస్తూండండి" అని కరచాలనం కొరకు చెయ్యి చాపారు.

గోపాలంగారికి వెంకటరత్నంగారి ప్రవర్తన చూసేసరికి అసహ్యము, కోపము వచ్చింది. ఆయన వద్ద ఎందుకు అప్పు పుచ్చుకున్నానా అనిపించింది. నిన్న అప్పు అడగబట్టి గదా ఆయన యీ పూట యింత ధైర్యంగా తన బావమరిదికి ఏదో చేసిపెట్టమని అడిగాడు. ఆ బావమరిది ఎంతటి ఘటుడో అందరికి తెలిసిందే. లంచాలు తిన్నందుకు, అవకతవక చేష్టలకు, వుద్యోగం వూడాల్సింది పోయి, అతికష్టం మీద పనిష్మెంటు యింక్రిమెంటు లేకుండా చేశారు. అందరూ చెప్పుకోవటం మాత్రం అతనికేదో పెద్ద అండ వుందని. అలా వుండబట్టే యింకా ఆ వుద్యోగం నిలిచిందని కూడా అంటారు. అలాంటి వాడికా సాయపడటం. ఏవిధంగా నయినాసరే వెంకటరత్నాన్ని ఎంత తొందరగా వదిలించుకుంటే అంత మంచిది. బుద్ధి తక్కువై కొరివితో తల గోక్కున్నానే అని బాధపడ్డారు.

కొన్నినెలలు యిలాగే గడచినయ్. గోపాలంగారు తాను ఎంత పొదుపు చేద్దామని ప్రయత్నిస్తున్నాకొద్దీ సంసారంలోని అవసరాలు ఎక్కువై, అప్పు చేసేటట్లు చేస్తున్నయ్ గోపాలంగారిని. పైకి హుషారుగా వున్నా లోలోన యీ అప్పులన్నీ తను ఎప్పటికి తీర్చగలనా అని భయపడుతూనే వున్నారు. పోనీ భార్య ఏదైనా దుబారా చేస్తున్నదంటే పాపం ఎంతో కష్టపడి యిచ్చిన దాంట్లోనే దాచి అవసరమొచ్చినప్పుడు అదుకుంటూంది.

ఒకనాటి సాయంత్రం ఏమి తోచకపోవటం వలన క్లబ్బుకు వెళ్ళి వరండాలోనే కూర్చుని ఆంధ్రసచిత్ర వారపత్రిక చదువుదామని తెరచారు. లోపలి హాలులో నుండి మాటలు వినిపిస్తున్నయ్. ఆ మాటల మధ్యలో తన పేరు వినిపించేసరికి గోపాలంగారికి కొంత కుతూహలం కలిగి ఆ మాటలు వినసాగారు.

"నేను అప్పుడే అనుకున్నా! ఏదో అప్పుకే వచ్చి వుంటాడని" అని నవ్వు మిళితమైన గొంతుతో వెంకటరత్నంగారి మాటలు వినిపించాయి.

"ఆయన అప్పుడేం రాలేదండీ! ఆయనకే నేను ఓ వందరూపాయల వరకు యివ్వాలి. అప్పుడే అయిదారు నెలలు గడిచింది. ఎప్పటికప్పుడు యిద్దామనుకుంటూనే ఆలస్యం చేశాను. పాపం ఆయన ఇంత వరకు ఒక్క సారి గూడా దాని విషయం అడగలేదు.

(64 వ పేజీ చూడండి)

మెదడుకి మేత

జవాబులు

(క) పెద్ద గణిత శాస్త్రజ్ఞుడికెవరికైనా ఈ సమస్యను ఇస్తే "ఇన్‌ఫినిట్ సీరీస్"తో చాలా హడావిడి చేస్తాడు. నిజానికి దీనిని సులువుగా సాధించవచ్చు. ఢిల్లీ ఆగ్రాల మధ్య దూరం 120 మైళ్లు. ఆ రైళ్లు ఎదురెదురుగా ఒక్కొక్కటి 40 మైళ్ల వేగంతో వస్తున్నాయి. కనుక బయలు దేరిన 1 న్నర గంటల తరువాత ఆ రెండు రైళ్లూ మధ్యలో కలుసుకుంటాయి. ఈ గంటన్నరసేపూ మన గండుతుమ్మెద అటూ ఇటూ తిరిగింది. దానివేగం 60 మైళ్ళు కనుక అది ఎగిరిన మొత్తం దూరం $60 \times 1\frac{1}{2} = 90$ మైళ్ళు.

(ఖ) ఎగువమైలు 15 మైళ్ల వేగంతో వెళ్లేడు కనుక దిగువమైలు 45 మైళ్ల వేగంతో కారు నడుపుతే సరాసరి 30 మైళ్ళు అవుతుంది అని కదూ మీ సలహా? ఈ సమస్యనే మరోవైపు నుంచి చూద్దాం.

దూరము $\times$ వేగము=కాలము అని తెలుసు. ఇందులో అనుమానమేమీ లేదుకదా?

రెండు మైళ్లకీ సరాసరి వేగం 30 మైళ్ళు అయితే అన్నవరం నుంచి కూనవరం చేరుకోడానికి గంటలో $2/30$ వ వంతు— అంటే 4 నిమిషాలు పడుతుంది. మొదటి మైలు కొండపైకి 15 మైళ్ల వేగంతో కారు నడిపేడు కనుక కొండ శిఖరం చేరుకోడానికి అతడికి గంటలో $1/15$ వ వంతు — అంటే 4 నిమిషాలు పట్టింది. అంటే ఇంక కొండ శిఖరం నుంచి కూనవరం సున్న సెకనులలో చేరుకోవాలన్న మాట! అంటే కిందికి అనంతకోటి మైళ్ల వేగంతో ప్రయాణం చేస్తేనే సరాసరి వేగం 30 మైళ్లు అవుతుంది అన్నమాట! ఇంతవేగంతో ప్రయాణం చేయడం మానవ మాత్రుడికి కాదు కదా, ఆఖరికి ఫాలాక్షుడికి కూడా సాధ్యంకాదు!

ఒకవిధంగా ఆలోచిస్తే కిందికి 45 మైళ్ల వేగంతో ప్రయాణం చెయ్యాలనీ, మరోవిధంగా చూస్తే సరాసరి 30 మైళ్ల వేగం అయేలా కారు నడపడం అసాధ్యమనీ రెండు పొందికలేని సమాధానాలు వచ్చాయి. ఈ రెండింటిలో ఏది సరియైనది? రెండునే! 15 కీ 45 కీ సరాసరికడితే 30 వస్తోందికదా మరి ఇందులో తప్పుఎక్కడ?

మొత్తందూరాన్ని— మొత్తం కాలంచే భాగిస్తే సరాసరి వేగం వస్తుంది. మన మొదటి సమాధానంలో మొదటి మైలుకి గంటలో $1/15$ వ వంతు, రెండవ మైలుకి $1/45$ వ వంతు వ్యవధి పడుతుంది. మొత్తం $1/15 + 1/45 = 4/45$ కనుక సరాసరి వేగం $= 2 \div 4/45 = 22.5$ మైళ్ళు. అంతేకాని 30 మైళ్ళు అవదు.

కొంతదూరం 40 మైళ్ల వేగంతో ప్రయాణం చేసి, తరువాత సరిగ్గా అంతేదూరం 60 మైళ్ల వేగంతో ప్రయాణంచేస్తే సరాసరి వేగం 50 మైళ్ళు అవదు. అక్కడే వుంది పొరబాటు. కొంత కాలంపాటు 40 మైళ్ల వేగంతోనూ, తరువాత సరిగ్గా అంతే కాలంపాటు 60 మైళ్ల వేగంతోనూ ప్రయాణం చేస్తేనే సరాసరి వేగం 50 మైళ్ళు అవుతుంది. మొత్తం మీద అదీ కథ! ●

రామిశాస్త్రి

(15–వ పేజీ తరువాయి)

సరి. లేకపోతే నీ తల తీసేస్తా!" అని బెదిరించాడు.

"ఈ కత్తి నాచేతిలో ఉండగా ఎలా తీస్తారో చూస్తాను".

చంఫాజీ అమాంతంగా గుర్రం ఎక్కి, శ్యామాని సునాయాసంగా ఎత్తి తన వెనుక కూర్చోపెట్టు కున్నాడు. "ఇక రండి మీసంగతి చూస్తాను!"

"శిలేదార్! మళ్లీ చెప్తున్నాను! కేవలం ఒక బానిసపిల్లకోసం ప్రాణాలు వదులుకోకు—" మోస్టిన్ మరొకసారి బెదిరించి చూశాడు.

"నా బొందిలో ప్రాణం ఉండగా ఏ మరాఠా దేశపు ఆడపడుచు మాన మర్యాదలకీ భంగంరాదు! పవిత్రమయిన మా మతాన్ని వదులుకోను!"

చంఫాజీ సాహసం చూపరులలో చాలామందిని ఆకర్షించింది. మొదట అతను దోపిడీదారుడే అను కున్నవారుకూడా అతని ధైర్యాన్ని మెచ్చుకోకుండా ఉండలేకపోయారు. 'శభాష్' అని అతన్ని ప్రోత్స హించారు. ఇది యుద్ధానికి పిలుపేమో అన్నట్టుగా మోస్టిన్ గుర్రాన్ని ముందుకితోలి చంఫాజీ మీదకి కత్తిఎత్తాడు.

చంఫాజీకన్నా మోస్టిన్ చాలా పొడుగు. కండబలం కూడా ఎక్కువగానే కనిపిస్తున్నది. అతనిది మంచి అరబ్బుజాతి అశ్వం. జీను, కళ్లెం వెండితో నగిషి చేసి ఉన్నాయి. చంఫాజీది చిన్న గుర్రం. జీను, రికాబులు సయితంలేవు. అయినా ఆ గుర్రంజాతి మంచిది. దేహనిర్మాణం లక్షణంగా ఉన్నది. 'భీమ్ తాడే' గుర్రాలు అన్నీ అంతే. ('భీమ' నది పారే ప్రాంతంలో ఒక జాతి గుర్రాలకి ఈ పేరుపెట్టారు. ఇవి మంచి యుద్ధాశ్వాలు.)

"శ్యామా నువ్వు భయపడకు! నీ తండ్రి పెద్ద వీరుడని జ్ఞాపకం ఉంచుకో! నీ ప్రియుడుకూడా మరాఠా దేశభక్తులలో ఒకడు! పానిపట్‌లో రక్తం ధారపోసిన వారిలో ఒకడు—" ఆమెకి ధైర్యం చెప్పి చంఫాజీ కత్తియుద్ధానికి ఉద్యుక్తుడయ్యాడు. శ్యామా, "అంతా దేవుడి దయ!" అని అతన్ని గట్టిగా కవుగిలించుకుంది.

మోస్టిన్‌కి తన విగ్రహపుష్టిమీద చాలానమ్మకం ఉంది. ఒక్కవేటులో చంఫాజీని హతమార్చాలని అతనిమీదకి ఉరికాడు. చంఫాజీ మోస్టిన్‌ధాటికి తేలికగా తట్టుకున్నాడు. అతి చాకచక్యంతో అతని మొరటు దెబ్బలని తప్పించుకుని చికాకుపరిచాడు. చంఫాజీ ఎదురుచూసినట్లే మోస్టిన్‌కి కోపంతో వళ్లు తెలియలేదు. మీద కలయబడ్డాడు. చంఫాజీ తన గుర్రం చెవిలో ఏదో వూదాడు. ఆ 'భీమ్‌తాడీ' అశ్వం వెంటనే ముందు కాళ్ళు పైకిఎత్తి డెక్కలతో మోస్టిన్ గుర్రం డొక్కలో మోదింది! ఆ దెబ్బకి తట్టుకోలేక ఆ పెద్ద గుర్రం బాధతో సకిలుస్తూ నేలకూలింది. అదే సమయంలోచంఫాజీ కత్తివేటుకి మోస్టిన్‌చేతిలోని ఖడ్గం తునాతునకలయి పోయింది; ఆ వేటుకి మోస్టిన్ దేహం కూడా దిమ్మెత్తిపోయింది. నేలమీద పడినవాడు లేవలేక అలాగే ఉండిపోయాడు.

"శభాష్ శిలేదార్! శభాష్ భీమ్‌తాడీ!" అనే అరుపులు అక్కడ ధ్వనించాయి.

పరిస్థితిని అర్థం చేసుకున్న మోస్టిన్ మాట్లాడ కుండా లేచి, బట్టలు దులుపుకుని ఈ దృశ్యాన్ని ఆశ్చర్యంతో చూస్తున్న ప్రయిన్‌వద్దకి వెళ్ళి పోయాడు.

"రా, మి. స్టీన్ మనం వాళ్లతో తగువు పెట్టు కోవటం మంచిదికాదు! జరిగింది మర్చిపో....." అని అతన్ని ఓదార్చాడు. ప్రయిన్.

"నిజంగా ఈ మరాఠా సైనికులలో మంచి వీరులే ఉన్నారు! చూడు నీతో పోట్లాడినవాడు తన ప్రియురాలిని గుర్రంమీద కూర్చోపెట్టుకుని ఎలా వెళ్ళిపోతున్నాడో! మన 'నైట్ ఎర్రాంట్'లు జ్ఞాపకం రావటంలేదూ! అదిగో ఆ పావురంచూడు వాళ్ల వెంటనే ఎలా ఎగిరి వెడ్తోందో......." అన్నాడు. విశాల దృక్పథమూ సానుభూతి అధికంగా కల ఆ ఇంగ్లీషు అధికారి ఆ దృశ్యాన్ని అలా చిరునవ్వుతో చూస్తూవుండిపోయాడు.

(సశేషం)

అప్పులలోని ఆంతర్యం

(13వ పేజీ తరువాయి)

రేపు జీతాలు గదాని! ఈ నెల ఏదైనా సర్దగలనేమో నని అడగటానికి వచ్చారు."

"ఏమోయ్! కృష్ణమూర్తి మీ హెడ్‌క్లర్కు గదాని నువ్వు ఎంత వెనకేసుకొచ్చినా లాభంలేదు. ఆయన సంగతెవరికి తెలీదు. ఎవరి వద్ద చూసినా అప్పులే! అలాంటి వాడు నీకు అప్పు పెట్టటమా? నేనేం చిన్నపిల్లవాణ్ణి అనుకున్నావా నీ మాటలు నమ్మటానికి."

"మీకు తెలియదండీ! ఆయన చేసే అప్పుల్లో సగం ఇతరుల కిచ్చేందుకే! ఆ తీసుకున్న వాళ్ళు సమ యానికివ్వకపోతే తన గౌరవం కొరకు తనే యిచ్చు కుంటాడు." అని కృష్ణమూర్తి గొంతు వినిపిస్తోంది.

"నువ్వేమయినా చెప్పవోయ్! అతని మీద నాకేమీ సదభిప్రాయంలేదు. ఎంత సేపటికీ యితరుల నుంచి సహాయం ఆశిస్తాడేగాని, ఇతరులకు ఇసుమంతయినా సహాయం చెయ్యడు. అంతా 'వన్‌వే ట్రాఫిక్' నేను అప్పుడప్పుడు డబ్బు సహాయం చేస్తూ వుంటాను గదా, మా వెంకటేశాన్ని గురించి ఏదో చేసి పెట్టమని అడిగాను. యింతవరకు అజాపజా లేదు. పర్సనల్ బ్రాంచిలో వున్నాడు గదా ఎప్పటి కయినా ఆయనతో అవసరం వస్తుందని, అడిగిన చోటల్లా అప్పులు పుడతాయిగాని లేకపోతే ఆయన ముఖం చూసే వారెవరయ్యా పిచ్చి కృష్ణయ్యా! ఉద్యోగం వలుకుబడిని డబ్బుగా మార్చుకుంటున్నా డయ్యా. అది అర్థంగాక నువ్వేమో ఆయనంత మంచివాడు యీ ప్రపంచంలోనే లేడంటావు."

ఇంక అక్కడి మాటలు వినలేక క్షణం నుండి వెళ్ళిపోయారు గోపాలంగారు.

మరో వారంరోజులకు గోపాలంగారికి గుంత కల్లుకు ట్రాన్స్‌ఫర్ అయింది. తన ఆఫీసులోని వారందరూ పై ఆఫీసరుని కలుసుకుని ట్రాన్స్‌ఫర్ ఆర్డర్సు రద్దు చేయించుకోమన్నారు. కాని తనే ఈ ట్రాన్స్‌ఫర్ కొరకు అడిగినట్లు పాపం వారికేం తెలుసు? ●

Edited, Printed and Published by S. Radhakrishna at the Andhra Patrika Press; 6 & 7, Thambu Chetty Street, Madras-1. Chief Editor: S.Sambhu Prasad.